

1. Katalog rizik: Generativní AI v právní praxi

Vstupujeme do éry algoritmické justice, ve které se schopnost rozlišit mezi matematickou plynulostí a právní relevancí stává základním předpokladem pro výkon advokacie. Jako budoucí právníci musíte chápat, že generativní systémy nejsou vyhledávači informací, ale architektky pravděpodobnosti. Tento katalog slouží jako instruktážní mapa pro navigaci v technologickém minovém poli, kde každé nekritické kliknutí může znamenat porušení profesní etiky.

1. Anatomie nástroje: Co by měl budoucí právník vědět o GenAI

Pro každého právního technologa je nezbytné rozlišovat mezi tradičními systémy a novou vlnou General Purpose AI (GPAI). Zatímco dřívější nástroje, analyzované již v příručce CCBE z roku 2022, se zaměřovaly na klasifikaci a extrakci, moderní systémy (jako GPT-4o) jsou predikčními stroji zaměřenými na tvorbu. Jejich podstata je čistě **pravděpodobnostní distribuce**.

Fungování těchto modelů je predikováno na volatilitě povaze jazyka: AI neprovádí logickou analýzu právní normy, ale **vypočítávání podmíněné pravděpodobnosti** výskytu slova (tokenu) na základě předchozího kontextu. Tento posun v paradigmatu reflektuje i aktualizovaná definice OECD, která transformuje pojetí AI z nástroje pro „predikce a doporučení“ na systém generující „obsah“.

Vlastnost	Tradiční AI (CCBE 2022 context)	Generativní AI (GPAI dle AI Act)
Primární účel	Klasifikace, predikce, doporučení	Tvorba nového obsahu (syntéza)
Typy výstupů	Číselné hodnoty, filtrace, kategorie	Text, obraz, zvuk, video (včetně deepfakes)
Princip fungování	Analýza vzorců pro určení třídy	Vypočítávání podmíněné pravděpodobnosti
OECD Definice	Systém pro predikce a rozhodování	Systém vytvářející adaptivní "obsah"

Pochopení této technické ontologie je nezbytnou premisou pro identifikaci rizik, neboť odhaluje, že AI nepracuje s pravdou, ale s nejvěrohodnějším statistickým pokračováním textu.

2. Regulační mapa: Jak právo krotí algoritmy

Regulace algoritmů není brzdou inovace, ale pojistkou integrity právního státu. V globálním měřítku vidíme divergenci přístupů: od striktního evropského rámce po aktuální americký odklon od státní regulace (reprezentovaný exekutivním příkazem z ledna 2025, který fakticky zavádí desetiletý zákaz regulace AI na úrovni jednotlivých států USA).

V evropském prostoru dominuje **EU AI Act**, který kategorizuje systémy podle rizikovosti:

2. **Nepřijatelné riziko:** Zakázané praktiky, jako je sociální skórování nebo manipulativní systémy vykořisťující zranitelnost osob.
3. **Vysoké riziko:** Systémy v justici nebo biometrii. Podléhají striktním standardům pro vysoké požadavky na kvalitu dat a lidský dohled.

4. **Omezené riziko:** Vyžaduje transparentnost (např. povinné označení obsahu vygenerovaného AI nebo deepfakes).
5. **Minimální riziko:** Většina běžných aplikací bez specifické regulace.

Nad těmito pravidly stojí mezinárodní etický pilíř:

„Cílem Rámcové úmluvy Rady Evropy o umělé inteligenci je zajistit, aby činnosti v oblasti AI byly v souladu s lidskými právy, demokracií a právním státem.“

Tato regulace definuje vnější hranice hřiště, avšak pro každodenní právní praxi jsou kritické vnitřní technické pasti, které tvoří jádro tohoto katalogu.

3. Katalog technických a etických úskalí

Halucinace

Halucinace jsou inherentní vlastností pravděpodobnostních modelů. AI může generovat fiktivní interpretace právních norem, které na první pohled vykazují vysokou míru odborné plynulosti.

- **Vytváření zcela fiktivní judikatury** a neexistujících spisových značek.
- **Vytváření nepravdivých souvislostí mezi právními pojmy**, které v platném právu neexistují.
- **Falešná atribuce:** Přiřazování výroků soudcům nebo akademikům, které nikdy nepronesli.
- **Smyšlené právní argumenty** s neexistující oporou v zákoně.

Zaujatost a servilnost

Tyto jevy fatálně erodují objektivitu a nezávislost právního poradenství.

Zaujatost (Bias) je produktem zkreslení v trénovacích datech. *Primární nebezpečí pro klienta* tkví v tom, že AI může reprodukovat společenské předsudky, což vede k nespravedlivým nebo diskriminačním výstupům v podáních, pokud je právník nekriticky přejme.

Servilnost (Sycophancy) je tendence modelu potvrzovat uživatele (i mylné) hypotézy a nadměrně souhlasit s jeho zadáním. *Primární nebezpečí pro klienta* představuje ztráta nezávislého úsudku advokáta, který se nechá uzavřít do algoritmické ozvěny (echo chamber) místo poskytnutí kritické právní analýzy.

Fenomén černé skříňky (Transparentnost)

Většina GPAI systémů operuje jako netransparentní „black box“. Jejich vnitřní rozhodovací procesy jsou pro člověka neinterpretovatelné.

Pro advokáta je tak fakticky nemožné splnit povinnost odborné péče a ověřit spolehlivost procesu, kterým AI dospěla ke závěru. Pokud nemůžete vysvětlit logickou cestu k argumentu, hazardujete se svou odbornou způsobilostí.

Ochrana soukromí

Prompty a dokumenty vložené do UI jsou často využívány k dalšímu trénování modelů. *Zásadním rizikem je technologická nejistota, zda lze takto „naučená“ klientská data ze systému vůbec smazat.* Neexistuje

žádné tlačítko „zapomenout“ v neuronové síti, což staví právníka do pozice trvalého porušitele mlčenlivosti.

Technická rizika nejsou jen teoretickou hrozbou; představují frontální útok na etické základy naší profese.

4. Sřtět s profesní etikou: Ohrožení principů právního státu

Integrace AI do praxe nesmí vést k delegování odpovědnosti na algoritmus. Podle CCBE zůstává advokát plně odpovědný za každý výstup, bez ohledu na jeho původ.

Profesní princip	Konkrétní hrozba ze strany AI
Mlčenlivost	Vkládání klientských dat do UI bez safeguardů; trénování modelů na citlivých datech.
Nezávislost	Nekritické přebírání algoritmických zkrslení a ztráta profesionální objektivitly.
Odbornost	Spoléhání na halucinované výstupy; absence verifikace faktů a judikatury.
Konflikt zájmů	Riziko, že model využívá data z různých kanceláří, což vede k neúmyslnému propojení kauz.

Zdůrazňuji, že **odborná způsobilost** v 21. století již nezahrnuje pouze znalost práva, ale povinnost rozumět technické povaze a limitům nástrojů, které používáte. Neznalost algoritmu neomlouvá profesní pochybení.

Pochopení těchto etických mantinelů je nezbytnou výbavou každého, kdo chce využívat AI k posílení spravedlnosti, nikoliv k jejímu rozkladu.

5. Závěr: Strategie pro bezpečné využívání GenAI

Budoucí advokát musí být pánem technologie, nikoliv jejím pasivním spotřebitelem. Pro zmírnění rizik implementujte následující task-list:

- **Důsledná verifikace:** Každý výstup (judikát, citace, argument) musí být lidsky ověřen v primárním zdroji.
- **Datová hygiena:** Nikdy nevkádejte důvěrná data do UI, pokud nemáte smluvně garantováno, že nebudou použita k trénování.
- **Technologické vzdělávání:** Kontinuálně sledujte technické parametry modelů, nejen jejich uživatelské rozhraní.

Slovo k zamyšlení: Nezávislost naší profese čelí nové hrozbě: de-skilling (ztrátě dovedností) a erozi autonomie pod tlakem dominance velkých technologických korporací. Právo není statistika. Naší povinností je zajistit, aby AI zůstala pouze nástrojem v rukou odborníka, nikoliv náhradou za lidskou integritu, loajalitu a schopnost nezávisle a kriticky myslet.